

REISZ T. CSABA

A kataszteri felmérés Trencsén megyében

A részletes felmérés előrehaladása

Míg a Habsburg Monarchia örökös tartományaiban már 1817-ben bevezették az új, igazságosnak tartott (vagy szánt) adónemet, a földadót, addig a magyar korona országaiban a rendi ellenállástól tartva csak az 1848–1849. évi forradalom és szabadságharc leverését követően – de akkor szinte azonnal – került arra sor. Az 1849. október 20-án kiadott császári pátens tekintettel volt arra, hogy „a feladat kielégítő végrehajtásához kiterjedt előkészületek, valamint jelentős mennyiségű idő és pénz szükségeseltetik”, ezért az állandó (stabil) kataszter elkészültéig „a földbirtokok nagy részén már eddig elkészült felmérések alapján a jogszerű és egyenlő közteherviselés feltételeinek megfelelő ideiglenes földadóelosztást” rendeltek el.¹

Az ideiglenes felmérést 1850–1853 között nagyjából elvégezték, bár a munkálatok véglegesítése még a következő években is tartott, sőt Erdélyben és benne a Székelyföldön egészen az 1860-as évekig elhúzódott.² A részletes kataszteri felmérés 1853-ban indult meg a háromszögelési munkálatokkal, a tényleges felmérés 1856. május 1-jén az ország nyugati határán kezdődött és kelet felé haladt. 1858–1864 között Horvátország felmérése került előtérbe, így Magyarországon 1861–1864 kö-

zött szünetelt a munka, majd a máramarosi sóvidéken indult meg újra.

A felmérési szervezetet az 1867. évi kiegyezésig a birodalmi Pénzügyminisztérium alárendeltségében tevékenykedő kataszteri főigazgatóság, ezt követően az 1867. március 10-én felállított magyar Pénzügyminisztérium változó sorszámú jelölt kataszteri felmérési ügyosztálya – Sártory Antal haláláig mint kataszteri igazgatóság is – irányította.³ A kiegyezésig az ország területének egyharmadát mérték fel, Keleti Károly 1868-ban úgy vélte, hogy az addigi előrehaladás ütemében 1890-ig az egész ország felmérése megtörténik majd.⁴

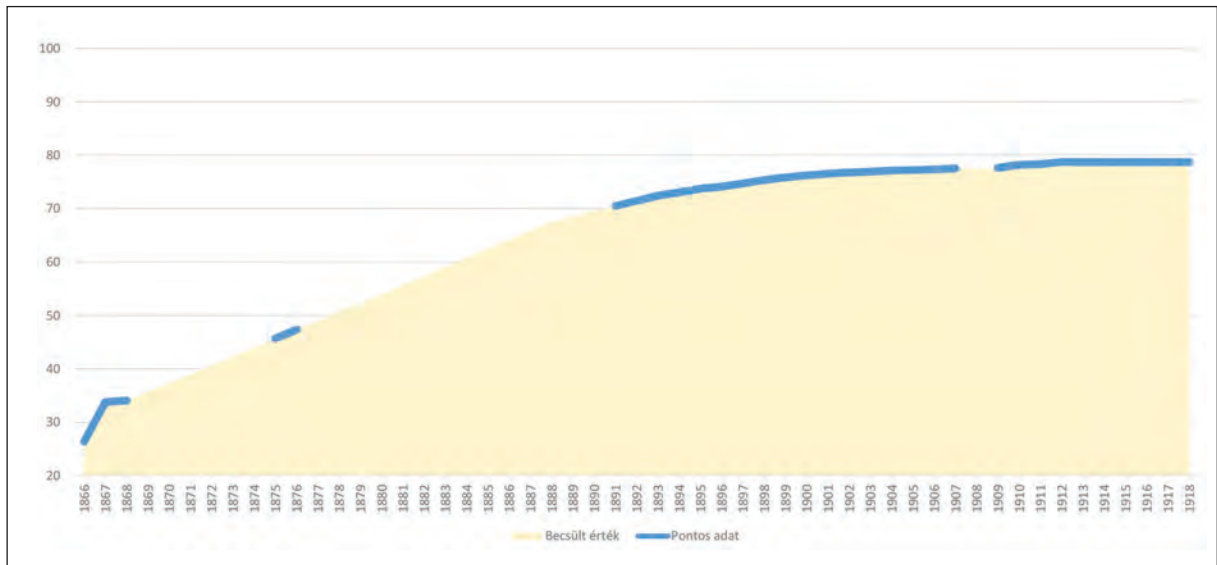
Az 1870. évi állami költségvetésben az addig rendkívüli – vagyis nem tartós – kiadásként szereplő kataszteri felmérés a rendes, vagyis hosszú időre tervezendő kiadások közé került át. A pénzügyminisztériumi fejezet indoklása szerint a dunántúli, valamint Liptó, Zólyom és Torna vármegyék felmérése befejeződött, Gömör, Hont, Bars, Szepes és Sáros vármegyék felmérése pedig év végére befejeződik, a részletes felmérés megkezdését előkészítő háromszögelési munkálatok Árva, Turóc, Trencsén, Nyitra, Sáros és Szepes vármegyékben ugyancsak elkészültek. Az akkor fennálló 10 felmérési felügyelőség létszámával (346 fő) számolva az ország teljes területét 27 év alatt lehetne felmér-

1 TUZA CSILLA: A földadó bevezetése az osztrák örökös tartományokban (1817). *Catastrum*, 2. (2015) 2:3–8.; TUZA CSILLA: Az 1849. évi császári pátens a földadókataszter bevezetéséről. *Catastrum*, 1. (2014) 4:2–4.

2 Az ideiglenes felmérés eddig viszonylag kevés önálló figyelmet kapott, ezért a *Catastrum* hasábjain több tanulmányt szentelt a téma egyes fejezeteinek – bécsi kutatási eredményeinek hasznosításával is – TÖRÖK ENIKŐ: Solt város ideiglenes felméréseinek dokumentumai (2. /2015/ 2:22–30.), Az 1850-ben kinevezett kataszteri főmérnökök (3. /2016/ 1:26–34.), Az adókerületek térképei (1855–1856, 1858) (3. /2016/ 2:11–20), A Temesi Bánság és Erdély tartománytérképei a dülönkénti felmérés alapján (3. /2016/ 3:31–40.), A mérnökök feladatai a dülönkénti felmérésnél (4. /2017/ 1:3–14.), továbbá SCHMIDT ANIKÓ: A pansz-tétel joga: a felszólalási jegyzékek (1. /2014/ 4:29–35.), Szentés dülönkénti felmérése (3. /2016/ 4:32–37.).

3 A kataszteri felmérés, majd ennek folytatása (országos felmérés, állami földmérés) 1950-ig a Pénzügyminisztérium, utána az agrárügyekért felelős minisztérium feladat- és hatáskörébe tartozott.

4 A részletes kataszteri felmérés időbeni alakulását az évenkénti adatok megadásával és annak látványos térképi megjelenítésével együtt adja TÖRÖK ENIKŐ: A kataszteri részletes felmérés előrehaladása Magyarországon 1856 és 1916 között. *Catastrum*, 2. (2015) 1:11–18. (= TÖRÖK, 2015), idézve Keleti Károlynak a munkálatok befejezésére vonatkozó becslését (11.). A felmérés történetének kevésbé ismert összefoglalója: ZÁVOCZKI ADRIENN: Sártory Antal kézírata a magyarországi kataszteri felmérésről. *Catastrum*, 2. (2015) 1:25–33.

■ Magyarország területének (%) részletes kataszteri felmérése 1918-ig (az adatok forrása: TÖRÖK, 2015. 16.). Vastag vonallal az egyes évek pontosan ismert adatai szerepelnek, a köztes időszakban az éves teljesítmény arányosan elosztottan becsült

ni, de tekintettel arra, hogy a legtöbb községben már végbement a tagosítás és a birtokrendezés, e munkálatok eredményeit a kataszteri felmérésben hasznosítva Magyarországon 11-12 év alatt, Erdélyben 10 év alatt, vagyis összesen 21 év alatt a teljes felmérés megvalósítható volna.⁵

A részletes felmérés folyamatos szervezeti fejlesztése ellenére – az ott dolgozó szakembereket terhelő sok egyéb feladat miatt – azonban az első világháború végéig a teljes terület alig négyötödét (78,7 százalékát) sikerült csak felmérni.⁶

Erdély részletes felmérésének késlekedése miatt az 1892. évi XXIV. és az 1908. évi VII. és XXXIX. törvények alapján a községek egész határát érintő tagosítások esetén olyan felmérési munkálatokat végeztek, amelyek a kataszteri felmérés jellegével bírtak, ezek költségeinek 20 százalékát az állam megtérítette és a munkálatokat földadó-kataszteri célra átvették. 1913 végéig 343 községről, 101,4 négyzetmérföldnyi területről készült ilyen felmérés, és 1912-ben Alsófehér vármegye felmérését kezdte meg a 23. nagyenyedi felmérési felügyelőség.⁷

A trencsényi felmérés oka: a szén

A részletes kataszteri felmérés kiindulópontjának, haladási irányának és ütemének figyelembevételével joggal gondolható, hogy az északi hegyvidéki vármegyék, köztük Trencsén felmérésére is hamarosan sor került. Nem ismeretek az okok, hogy e terület feltérképezése miért nem történt meg olyan hosszú ideig, hogy aztán az első világháború megakadályozza a részletes felmérés megvalósítását.

A *Kataszteri Közlöny* 1891-től – többnyire az állami költségvetés indoklásából idézve – szinte minden évben beszámolt arról, hogy az ország teljes területének hány százalékát mérték már fel, illetve hogy mely vármegyék felmérése fejeződött be, melyeké volt folyamatban vagy történt meg csupán részben. Trencsén megye mindig a – zárójelben megjegyezve, hogy kis – részben felmértek között szerepelt.⁸

Antalfy Andor 1909-ben még pontosabban fogalmazott: „Még felméretlen különösen

⁵ Államköltségvetés a Magyar Korona országai részére az 1870. évre. Bp., 1870. Pénzügyminisztérium, Indoklás, 10–11.

⁶ Vö. TÖRÖK, 2015. 16.

⁷ Az 1914–1915. évi állami költségvetés. *Kataszteri Közlöny* (= KK), 23. (1914) 4:125–147. (ápr.). Erdély felméréséhez l. TÖRÖK, 2015; BALATON PETRA: A székelyföldi birtokrendezések. *Catastrum*, 3. (2016) 1:3–12., BALATON PETRA: A Kolozsvári Kataszteri Igazgatóság. *Catastrum*, 3. (2016) 2:29–34.

⁸ Vö. ehhez a *Kataszteri Közlöny* vonatkozó helyeit: 1. (1892) 5:43–44.; 2. (1893) 8:412.; 3. (1894) 8:10.; 4. (1895) 11:11–12.; 5. (1896) 10:259–262.; 8. (1899) 11:234.; 9. (1900) 10:195.; 10. (1901) 11:230.; 11. (1902) 10:208.; 13. (1904) 11:200.; 14. (1905) 4:100.; 15. (1906) 10:242.; 16. (1907) 10:230.; 17. (1908) 10:208.; 19. (1910) 11:279.; 21. (1912) 10:331.; 23. (1914) 4:137.

a királyhágóntúlnek jelentősebb része, Krassó-Szörény vármegyének volt krassói része, Trencsén, Turóc vármegyék egészben”, és már úgy becsülte, hogy „a még hátralévő részletes felmérés minden más feladat megoldását mellőzve, a jelenlegi felmérési személyzettel mintegy másfél évtized alatt végrehajtható volna.”⁹

A kormányzat azután döntött Trencsén vármegye kataszteri felméréséről, miután annak területén 1911–1912 során folytatott szénkutatások jó eredményt ígértek, és a kiaknázáshoz a művelési és tulajdonviszonyok pontos ismeretére elengedhetetlenül szükség volt. Az 1910. évi bécsi geológuskonferencián az osztrák kormányzat arról számolt be, hogy a magyar határhoz közel karbonszenet (vagyis feketeszenet) találtak. Erre tekintettel a magyar kormányzat a sikeres földgázkutatások után a karbonszén kutatására is figyelmet kívánt fordítani. A pénzügyminiszter megbízott két tudóst a térség geológiai tanulmányozásával, „mert a már megindított állami szénakció további folytatása érdekében indokoltnak tartja annak megakadályozását, hogy a remélt szénterületek esetleg külföldi vállalatok kezére jussanak”. A vizsgálatok szerint a jól kokszolható szén lelőhelye átnyúlik a határon, ezért a kincstár sziléziai és morva területen bányajogosítványok, opciók megszerzésére törekedett, és Trencsén vármegye északi részén is szénkutatási opciót szerzett hat évre. A felmerült rendkívüli kiadásokra (területek tanulmányozása, opciók szerzése, fúrókészlet beszerzése, mélyfúrás megkezdése) a Minisztertanács 300 000 koronányi összeget engedélyezett a pénzügyminiszternek.¹⁰

A szénkutatásokról a korabeli sajtó szintje nem is tudósított, a kormányzat minden bizonnyal az ingatlanspekulációt igyekezett elkerülni a gazdasági információk diszkrét kezelésével.¹¹ Ugyanakkor 1914-re már elkészült a Magyar Bank által alapított Trencsén Vármegyei Helyiérdekű Vasút Rt. Csacatrencsénmakói vonala is, amelynek műszaki átvétele és forgalomba helyezési engedélyezése júliusban „a vidék lakosságának nagy lelkesedése mellett” zajlott le: „E vasút az ország északnyugati határán sűrűn lakott gazdag erdőterületeken vezet és a kincstár által szén után ott eszközölt nagyszabású kutatások kedvező eredménye esetén a nyitandó szénbányák termékeinek elszállítására is hivatva lesz.”¹²

A 24. felmérési felügyelőség

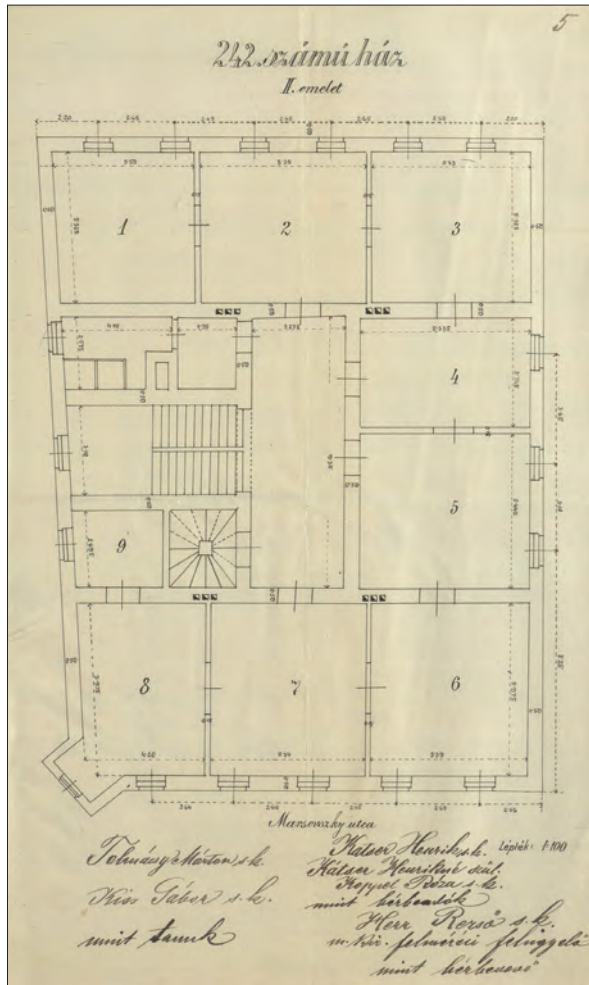
A Pénzügyminisztérium Trencsén vármegye részletes felmérését egy új – az utolsóként létrehozott 24. – kataszteri felmérési felügyelőség felállításával kívánta megvalósítani. 1912 őszén a következő évi költségvetésbe többletkiadásként illesztették be a május 1-jétől felállítandó új felügyelőség költségeit, összesen 84 471 koronát. A pénzügyminiszter ennek indoklásában különösen kiemelendőnek tartotta, hogy „Trencsén vármegye eddig kataszterileg felmérve nincs, minek folytán a vármegye legtöbb községében a földadó megbízhatatlan alapokon nyugszik. A régi hitel-telekjegyzőkönyvek a kívánalmaknak nem megfelelőek, amely körülmény az ingatlanok forgalmi értékét s a gazdasági hitelt is károsan befolyásolja”.

9 ANTALFFY ANDOR: Országos kataszteri felmérésünknek jelen állása és iránya. *KK*, 19. (1910) 5:129–134. Idézett helyek: 131., 133. Keleti Károly 1868. évi számításához (21 év alatt, kb. 1890-re befejeződik a felmérés) képest Antalffy becslése közel három és fél évtizeddel későbbi befejezéssel kalkulált (kb. 1924-re), és akkor még a világháború okozta késedelmet nem is vehette számításba.

10 Vö. ehhez a Minisztertanács 1911. július 11-i (13.) ülésének 14. napirendjét: Opció szerzése Morvaország és Szilézia Magyarország határához közel eső területeire szénkutatási munkálatok végzése céljából (előterjesztője a Pénzügyminisztérium). Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára (= MNL OL), K 27 Miniszterelnökségi Levéltár, Miniszterelnökség, Minisztertanácsi jegyzőkönyvek, 1911. júl. 11. Online elérhető: <http://adatbazisokonline.hu/adatbazis/minisztertanacsi-jegyzokonyvek-1867-1944/adatlap/59117>.

11 A Magyar Általános Kőszénbánya Rt. eredményes rudnóvölgyi kutatásáról: Szénkutatás. *Magyar Kelmefestő Ujság*, 3. (1911) 53:534. (dec. 31.); „A magyar bányakincstár Trencsén megyében nagyarányú kutatásokat folytat karbonszénre, miután előzetesen igen előnyös feltételek mellett biztosította már magának a szénkiaknázási jogot. A munkálatokat nem a központi bányagazgatóság, hanem a pénzügyminisztérium XIV. ügyosztálya végzi.” A kincstár szén után kutat. *Pesti Napló*, 63. (1912) 86:16. (ápr. 12.).

12 A Magyar Bank új vasútja. *Budapesti Hírlap* (= *BH*), 34. (1914) 163:41. (júl. 12.).

■ A Kátser-féle ház II. emeletének alaprajza, a bérleti szerződés melléklete (MNL OL, S 92 No. 9/26.)

Éppen ezért a tárcavezető szükségesnek tartotta, hogy „a már sokszor szorgalmazott részletes kataszteri felmérés az állam által mielőbb megindíttassék, s hogy fokozatosan kiterjesztesenek e munkálatok a többi északi vármegyék területére is, amely vármegyékben a Trencsén megyeihez hasonló állapotok mutatkoznak. E célból egy új felmérési felügyelőséget szándékozom felállítani, amely felügyelőség teendőjét elsősorban Trencsén vármegyének Sziléziával és Morvaországgal közvetlenül szomszédos részén fekvő községeknek részletes felmérése fogja képezni.”¹³ A következő évi költségvetésben

már a teljes év költségeit tervezték, ez további 23 966 korona többletet jelentett.¹⁴

Az új felügyelőségben 1 felmérési felügyelői (VII. fizetési osztály), 3 kataszteri főmérnöki (VIII.), 11 kataszteri mérnöki (5 a IX., 6 a X.), 7 kataszteri mérnöksegédi (XI.), 7 felmérési gyakornoki és 1 hivatalsszolgái, összesen 30 állás-helyet létesítettek.

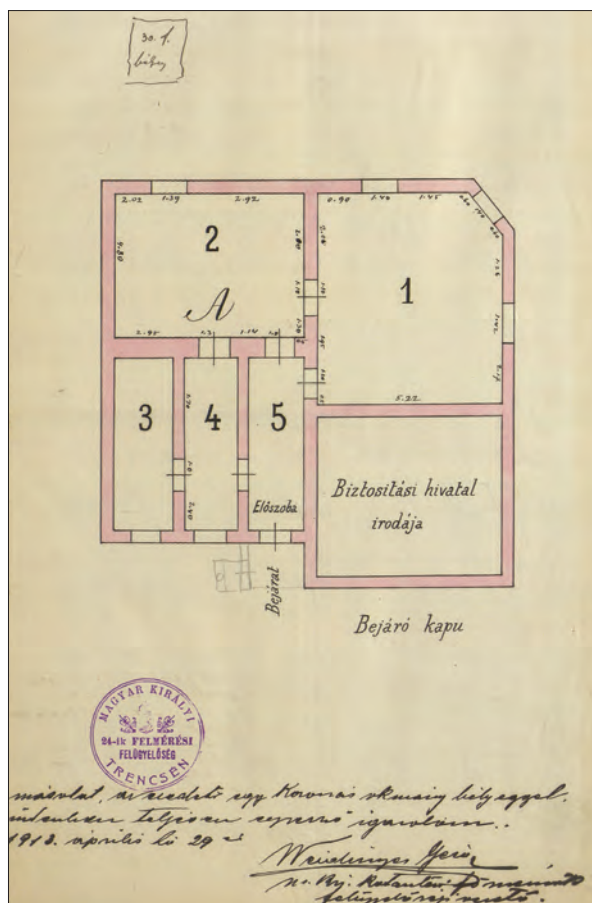
Antalfy Andor pénzügyi főtanácsos, pénzügyminisztériumi ügyosztályvezető már 1913. január 23-án bérleti szerződést kötött Kátser Henrik és felesége, Koppel Róza trencsényi háztulajdonosokkal, hogy a Marsovszky utcai 223. helyrajzi, 242. összeírási szám alatti házuk teljes második emeletét, összesen kilenc szobát és az ahhoz tartozó pince- és padlásrészt a felmérési felügyelőség számára bérbe adják évi 2500 koronáért.¹⁵ A szerződést három és fél évre, 1913. május 1-jétől 1916. október végéig kötötték meg. 1916-ban meghosszabbították azt még egy évre, majd 1918. október 3-án – akkor már Herr Rezső felmérési felügyelő – újabb szerződést kötött a tulajdonosokkal „1918. november 1-től számítva a jelenleg dúló háború befejezéséig, de legalább négy évre, mégpedig 1918. november 1-től 1922 október hó végéig”, a bérleti díj ekkor már 3000 korona volt. A bérbeadóknak vállalniuk kellett, hogy szalmaszalmát vagy más büzt terjesztő anyagokat a házban nem tárolnak és azt másnak sem engedik meg, és mindent elkövetnek, hogy a tűz keletkezését elkerüljék. Azt is vállalniuk kellett, hogy a hivatal tekintélyét vagy közbiztonságát veszélyeztető tevékenységet nem végeznek a házban.

A helyiségek nem bizonyultak elegendőnek, ezért 1913. február 18–19-én Antalfy egy másik szerződést kötött a Trencsényi Kereskedelmi és Iparbank Rt.-vel, hogy az annak tulajdonát képező, 224. helyrajzi és 231. összeírási számú, Marsovszky utcai ház földszinti lakását – két udvari és két utcai szoba

13 Az országos kataszteri felmérés 1913. évi költségvetése. KK, 21. (1912) 10:319–333. Idézet és vonatkozó hely: 325–326.

14 Az 1914–1915. évi állami költségvetés. KK, 23. (1914) 4:125–147. (ápr.).

15 A hivatali helyiségek bérletére: MNL OL, S 92 Országos Földmérési Intézet vegyes iratai (= S 92) No. 9/26. A 24. felmérési felügyelőség (Trencsén) elhelyezésére vonatkozó iratok és rajzok. A Marsovszky utca ma a Palackó utca (ul. Palackého), az épület a 27. számú ház, itt működik a városi könyvtár (Verejná knižnica Michala Rešetku v Trenčine, Hašicka ul. 1.).

■ A Trencsényi Kereskedelmi és Iparbark Rt. háza földszinti lakásának alaprajza, a bérleti szerződés melléklete (MNL OL, S 92 No. 9/26.)

és mellékhelyiség, pince- és padlásrész – a felügyelőség számára hivatalszolgái lakásul és a felügyelőség hivatali helységei céljára, évi 850 koronaért három évre kibérelje. 1915 végén a bank a szerződést felmondta, így az 1916. április 30-ával megszűnt. Tekintettel arra, hogy a felügyelőség állományának jelentős része hadi szolgálatot teljesített, bizonyára elegendő volt a másik bérlemény is.

A bérleti időtartam is azt bizonyítja, hogy a

terület felmérési munkálataival kb. 4 év alatt szerettek volna végezni, ezt azonban a világháború késleltette.

Az új felügyelőség személyzetéről 1913. február 6-án gondoskodtak, annak vezetésével a budapesti 22. felmérési felügyelőség kataszteri főmérnökét, Weidinger Gézát bízták meg, aki az előkészítő és szervező munkát már április 1-jétől megkezdte, márciusban pedig ugyanonnan Witt László irodai díjnokot rendelték mellé. Egyidejűleg az új felügyelőséghez helyezték át május 1-jétől Vermes Mihály (11. felmérési felügyelőségtől), Sándor (akkor még: Skala) Vince (16.), Horváth Elek (2.), Herendi Gyula (1.), Bischof Márton (17.), Varga József (9.), Hankovszky József (19.), Verbóczy Gyula (18.), Wieszner Béla (17.) és Korompay Ferenc (12.) kataszteri mérnököket, Varrók László (3.), Bogisich Rezső (19.), Schmidt Károly (3.), Tolmácsy Márton (16.) Peterdy (akkor még: Pfrogner) Artúr (18.), Gunne Vilmos (8.) mérnökeket, Trnić István (11.), Reskovics Béla (1.), Klósz János (9.), Jureschkó Lajos (3.), Békési Lóránd és Varga Elemér (12.), Hidegkövy István (15.), Kvisz Ernő, Juhász Róbert és Merkl Gyula (9.) felmérési gyakornokokat, összesen 28 álláshelyet töltöttek be, a tervezetthez képest a legalacsonyabb fizetésű munkakörökre több embert alkalmazva.¹⁶

A megbízott vezető megfeszített munkát végezhett, mert a felügyelőség hivatalos működésének első napján, május 1-jén – 43 évesen – elhunyt.¹⁷ Weidinger 1869. június 9-én született, a kataszteri szervezetnél – a korabeli tipikus karriertörténet szerint – ideiglenes felmérési díjnokként kezdte pályafutását.¹⁸ A kataszteri szolgálat állományában 1889-től szerepelt felmérési növendékként a 6. felméré-

16 Áthelyezések. *Pénzügyi Közlöny* (= PK), 40. (1913) 5:208. (febr. 20.); Megbízások, *Uo.*, 209.; KK, 22. (1913) 2:94. (febr.), KK, 22. (1913) 3:131. (márc.). Sándor (Skala) és Peterdy (Pfrogner) a világháborút követően magyarosította csak a nevét (l. a felmérés tisztikarának adataiban).

17 Gyászrovat. *BH*, 33. (1913) 106:12. (máj. 6.); Halálozás. *KK*, 22. (1913) 5:204. (május).

18 Weidinger Géza születési dátuma: A „Kataszteri Közlöny” zsebnaptára kataszteri mérnökök számára az 1900. évre. Szerk.: DOBROVIC VIKTOR – GÁNÓCZY SÁNDOR. Bp., 1900. 44., eszerint szolgálatba lépésének időpontja 1889. ápr. 26., vagyis ekkor nevezhették ki felmérési növendékké. Díjnokként részt vett a Heves megyei Bekölce kataszteri térképének elkészítésében 1888-ban. B. HUSZÁR ÉVA: *A Heves Megyei Levéltár térképeinek katalógusa*. Eger, 2001. 1249. tétel. Weidinger törzskönyvi lapja, szolgálati és minősítési táblázata nem maradt fenn, pedig ezekből életrajzának számos adata megismerhető, illetve karrierjének részletes története rekonstruálható volna. Ezt a hiányt csak kis részben pótolja a *Magyarország tisztii cím- és névtára* (= MTCN), amely a tárgyév május 1-jétől hatályos állapotot vesz alapul, de az évközi változásokat nem tükrözi. Az itt közölt adatok az MTCN 1890–1913. évi köteteiben találhatóak. Az életrajzi kutatások forrásaira l. REISZ T. CSABA:

si felügyelőségen (Gyöngyös, 1892-től Miskolc, majd 1893-tól Pozsony székhellyel). 1893-tól segédmérnök volt ugyanott, majd 1896-tól önállóan működő mérnökség a 9. felmérési felügyelőségen, ahol 1897-től mérnök, 1908-tól kataszteri főmérnök, e minőségében 1912-ben a budapesti 22. felmérési felügyelőségre helyezték át, innen került az újonnan megszervezendő 24. trencsényi felmérési felügyelőség élére.¹⁹ Gyászjelentése szerint halála felett az új felügyelőség tisztikara bánkódott, de özvegyet és egy kiskorú árva is hagyott maga után.²⁰

1913. május 3-án Herr Rezső kataszteri főmérnököt a pozsonyi 6. felmérési felügyelőségtől áthelyezték a trencsényi 24. felmérési felügyelőséghez, egyúttal megbízták annak vezetésével, majd júliusban – a VIII. fizetési osztályban hagyva – kinevezték felmérési felügyelőnek.²¹ Witt László irodadíjnok áthelyezése mellett májusban Bartalkovics Mihályt is irodadíjnokként alkalmazták az új felügyelőségen, azonban egy hónap múlva már fel is mentették állásából.²² Novemberben Witt az állásáról lemondott, helyére Brunovszky Olgát vették fel irodadíjnoknak 1914 májusában.²³ 1913 szeptemberében Szepessy Ferenc és Mester Károly szatmárnémeti lakosokat ideiglenes felmérési gyakornokká nevezték ki a felügyelőséghez.²⁴ 1914. május 1-jétől a 24. felmérési felügyelőséghez helyezték Szitta Lajos kataszteri mérnököt, László István és Kovács István (6. ff.), valamint Papp Gyula (16.) kataszteri mérnökségét, Pospiech Ernő, Rádi Károly és

Schranz Tódor (5.), Ruff Endre és Kubik Rezső (6.) felmérési gyakornokokat.²⁵

A felmérési felügyelőség állományának jelentős része már 1914. augusztus 1-jétől hadi szolgálatot teljesített, 1915-ben a felügyelőség jelentése szerint már 23 fő vonult be katonának: Vermes Mihály, Hankovszky József, Verböczy Gyula, Korompay Ferenc, Wieszner Béla, Szitta Lajos kataszteri mérnökök, Bogisich Rezső, László István, Papp Gyula, Bischof Márton kataszteri mérnökségdek, Rezsnyák Ferenc, Klósz János, Rádi Károly, Ruff Endre, Jureschkó Lajos, Békési Lóránd, Schranz Tódor, Kvisz Ernő, Juhász Róbert, Merkl Gyula, Terescsényi György, Szepessy Ferenc és Mester Károly felmérési gyakornokok.²⁶ Ugyancsak a hadba vonultak között szerepelt a felügyelőségtől áthelyezett Horváth Elek (6. ff.), Herendi Gyula (9. ff.), Gunne Vilmos (8. ff.), Reskovics Béla (3. ff.), és bár nem tüntették fel, de a szolgálati lap szerint Varga Elemér is hadi szolgálatban volt. Összességében tehát a 24. felmérési felügyelőségen Herr Rezső felmérési felügyelő mellett – nem számítva a csak rövid ideig itt dolgozókat – a korán leszerelt Sándor Vince mérnök, Varrók László és Schmidt Károly mérnökségdek, majd mérnökök, Tolmácsy Márton, Kovács István, Trnic István mérnökségdek, a többszöri sebesülése miatt 1915-ben szabadságolt Merkl Gyula és Pospiech Ernő felmérési gyakornokok dolgoztak az első világháború idején, tehát a 30 főből csak kilenc tisztviselő. Ugyanakkor 1914-ben a

A katasztertörténeti prozopográfia forrásai. Törzskönyvi lap, szolgálati és minősítési táblázat. *Catastrum*, 4. (2017) 2:29–48.; A katasztertörténeti prozopográfia forrásai. Anyakönyvek, iskolai értesítők, gyászjelentések. *Catastrum*, 4. (2017) 3:14–21.; A katasztertörténeti prozopográfia forrásai. Címterek, hivatalos közlönyök, adatbázisok. *Catastrum*, 5. (2018) 1:15–25.

19 Kinevezések. *PK*, 20. (1893) 9:280. (ápr. 20.); *PK*, 24. (1897) 19:447. (júl. 13.); *PK*, 34. (1907) 9:217. (ápr. 20.); *PK*, 39. (1912) 4:63. (febr. 1.); *PK*, 40. (1913) 5:208. (febr. 20.); Megbízások. *Uo.* 209.

20 A gyászjelentést l. a Pannon Digitális Egyesített Archivum (= PaNDEA) Gyászjelentések gyűjteményében (dspace.oszk.hu). Weidinger 3600 koronás utolsó évi jövedelme és beszámított 24 évi szolgálati viszonya alapján az özvegy 1600 korona évi nyugdíjat, árva pedig 320 korona nevelési járulékot kapott. Kimutatás azokról az állami nyugdíjasokról, a kik az 1913. évben nyugalmazták, továbbá azokról az özvegyekről és árvákról, a kik az említett évtől kezdve állami ellátást élveznek. Bp., 1914. 91., 97. (L. *A magyar Szent Korona országainak zárszámadása az 1913. évről*. Bp., 1914. köteténél, adtplus.arcanum.hu).

21 Személyi hírek az országos kataszteri felmérés köréből. *KK*, 22. (1913) 5:204. (máj.); Személyi hírek az országos kataszteri felmérés köréből. *KK*, 22. (1913) 7:251. (júl.).

22 Személyi hírek az országos kataszteri felmérés köréből. *KK*, 22. (1913) 5:204. (máj.), *Ua.* *KK*, 22. (1913) 6:233. (jún.).

23 Személyi hírek az országos kataszteri felmérés köréből. *KK*, 22. (1913) 11:365. (nov.); *Ua.* *KK*, 23. (1914) 5:170. (máj.).

24 Személyi hírek az országos kataszteri felmérés köréből. *KK*, 22. (1913) 9:309. (szept.).

25 Személyi hírek az országos kataszteri felmérés köréből. *KK*, 23. (1914) 2:68. (febr.).

26 A hadbavonult felmérési tisztviselők. *KK*, 24. (1915) 7–8:144–151. (júl.) A 24. ff.: 149.

nyári munkálatok tartamára áthelyezték a 18. győri felmérési felügyelőséghez Kovács István, Tolmácsy Márton és Varrók László kataszteri mérnökségeket, Hidegkövy István, Kubik Rezső, Mester Károly és Wagner Imre felmérési gyakornokokat.²⁷

Herr Rezső felügyelő 1917 nyarán a munkatársai katonai szolgálat alóli további mentésének indoklásakor azzal érvelt, hogy „a békelétszámbeli 30 tagból álló alkalmazott közül 21, tehát 80%-nyi állomány már a háború kezdete óta hadi szolgálatban lévén, a fennmaradt 9 hivatalnok alig képes a folyamatban levő, többnyire határidőhöz kötött műszaki munkafeladat megoldásával megküzdenni, annál kevésbé, mivel a visszamaradottak közül az egyik szemhályog, a másik többszöri sebesülés miatt csak bizonyos irányú műszaki tevékenységet képes kifejezni. Mindezeknél fogva a tulajdonképeni produktív munkával foglalkozó 7 felmentett tisztviselő nélkülözhetetlen, más állománybelivel nem pótolható, bizonytalan időre szóló felmentése továbbra is érvényben hagyandó”.²⁸ A tisztviselők csak olyan kataszteri tisztviselőkkel lettek volna pótolhatók, akik máshol szolgáltak vagy sebesülésükből lábadoztak.

Az a tény, hogy a 24. felmérési felügyelőség személyzetének jelentős része hadi szolgálatban, a kataszteri tevékenységtől távol volt, egyik oka volt annak, hogy a felmérési munkálatok egy helyben topogtak, bár az 1916. évi felmérési munkatervben is az szerepelt, hogy a háromszögelés, a határleírás és a részletes felmérés is kiterjed majd Trencsén megyére.²⁹ A 24. felmérési felügyelőségen dolgozó tisztviselők rövid életrajzát e tanulmány végén adom közre.

Trencsén vármegye felmérési költségei

Rudnay István alispán 1914. január 26-án értekezletet hívott össze Csacára, amelyen a járási

190/1916. számú

A m. kir. 24. felmérési felügyelőség személyzete, 1916. évi.

Mikédesi kör: Trencsén vármegyei részletes felmérés

Felmérési felügyelő	Herr Rezső	
1. Kataszteri mérnök	Vermes Mihály	harctérien
2. "	Skala Vince	harctérien
3. "	Kankowsky József	harctérien
4. "	Warkocz Gyula	harctérien
5. "	Korompay Ferenc	harctérien
6. "	Wiesner Béla	harctérien
7. "	Szitta Lajos	harctérien
8. "	Varrók László	harctérien
9. "	Popiack Rezső	harctérien
10. "	Schmidt Károly	harctérien
11. Kataszteri mérnök (születés: 1887)	Tolmácsy Márton	harctérien
12. "	Szabó István	harctérien
13. "	Kovács István dr.	harctérien
14. "	Tapp Gyula	harctérien
15. Kataszteri mérnök	Fonó István	harctérien
16. "	Popiack Rezső	harctérien
17. "	Korompay Ferenc	harctérien
18. "	Alber János	harctérien
19. "	Ruff Endre	harctérien
20. "	Szabó Lajos	harctérien
21. Felmérési gyakornok	Schwarz Ferenc	harctérien
22. (születés: 1887)	Vargha Elemér	harctérien
23. "	Schwarz József	harctérien
24. "	Kovács Vince	harctérien
25. "	Szabó Róbert	harctérien
26. "	Merkel Gyula	harctérien
27. "	Korompay György	harctérien
28. "	Korompay József	harctérien
29. "	Schmidt Károly	harctérien
30. "	Schwarz József	harctérien
31. Kataszteri mérnök	Szabó László	harctérien

Trencsén, 1916. évi március hó 21. napján
Herr Rezső felügyelő

■ A 24. felmérési felügyelőség személyi állománya – jórészt a harctérien, 1916. március 21. (MNL OL, K 255 1916-88-8406./5179/1916.)

jegyzők, több helybeli és környékbeli meghívott, valamint Herr Rezső felmérési felügyelő volt jelen. Herr ismertette a kataszteri felmérés járásbeli ütemtervét, községenként megadva annak évét és a várható költségeket. Az értekezletről Benyovszky János szolgabíró készített jegyzőkönyvet, amelyet az alispán magával vitt.³⁰

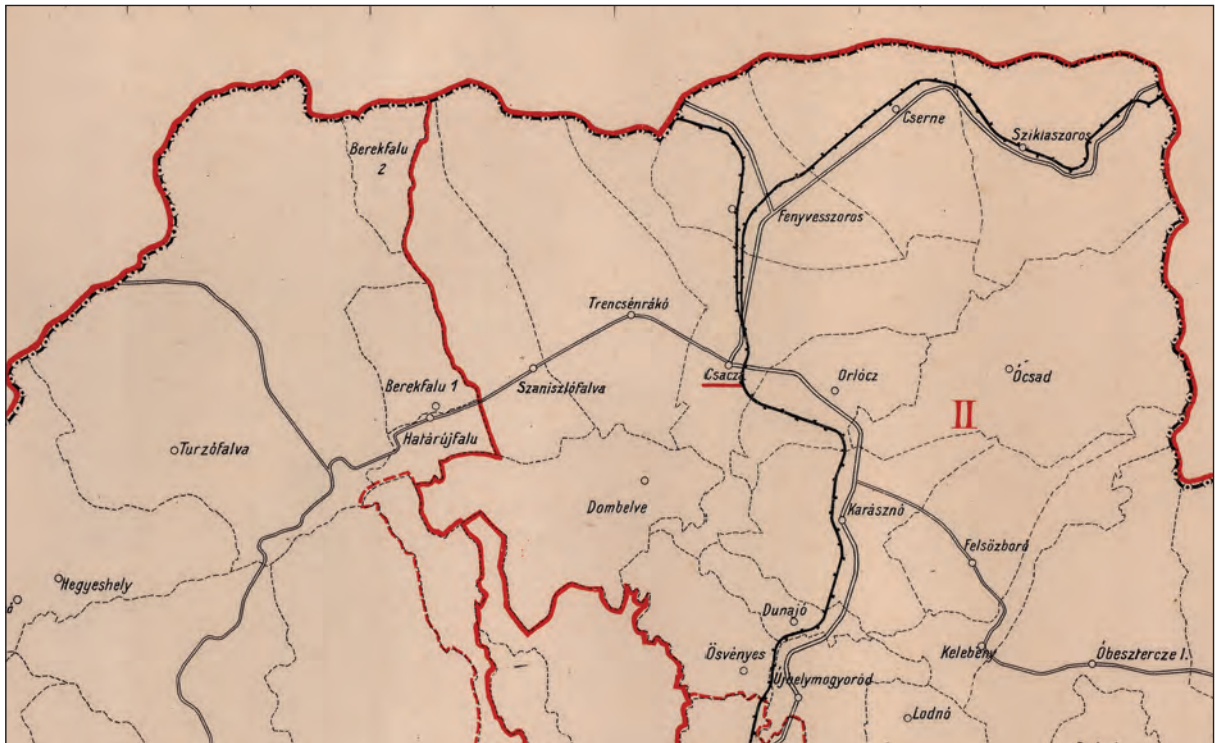
A járási számvevő az ülésen azonnal jelezte, hogy a lakosság teherbíró képességét meghaladó pótadót nem lehet majd beszélni, de a jegyzők és „a meghívott vezérferfiak” mégis

27 Áthelyezések a nyári munkálatok tartamára. KK, 23. (1914) 10:296. (okt.).

28 MNL OL, K 255 Pénzügyminisztériumi Levéltár, Pénzügyminisztérium, Elnöki iratok (= K 255) 1918-88-9306. (24. ff. jelenése, személyi adatokkal). Ezúton köszönöm Klettner Csilla főlevéltáros kollégámnak (MNL OL), hogy a K 255 állag forrásértékére felhívta a figyelmemet, valamint kutatásainak eredményeit és a kataszteri felmérésekre vonatkozó válogatott iratokat előzékenyen rendelkezésemre bocsátotta.

29 Az 1916. évi felmérési munkaelőirányzata. KK, 25. (1916) 1–2:32. (jan.).

30 Az e fejezetben idézett iratok: MNL OL, K 26 Miniszterelnökségi Levéltár, Miniszterelnökség, Központilag iktatott és irattározott iratok. 1914–XLI–3843. Az iratok teljes szövegét l. a *Catastrum* honlapján e cikk digitális mellékleteként.

■ Trencsén vármegye Sziléziával határos északi része, ahol a községek felmérése megindult volna (Trencsén vármegye földadókataszteri beosztásának átnézeti vázlata, részlet. HM-HIM Hadtörténeti térképtár, B IX a 2241).

azt javasolták, hogy a települések költségvetésébe tervezzék be azt, mert ez az egyetlen lehetőség a költségek biztosítására. A vármegyei közgyűlés elé terjesztett határozati javaslatban ezért – és mert maga a számvevő sem tudott más megoldást – pótdadóként vetették ki a felmérés költségeit.

Az ütemezés szerint 1914-ben Turzófalva (Turzovka, 61 800 K), Határújfalu (Podvysoka, 6330 K) és Szaniszlófalva (Staškov, 26 820 K), 1915-ben Csaca (Čadca, 53 640 K) és Fenyvesszoros (Svrčinovec, 20 490 K), 1916-ban Cserne (Čierne, 26 820 K) és Sziklaszoros (Skalité, 38 280 K), 1917-ben Dombelve (Zákopčie, 33 900 K), 1918-ban Ocsad (Oščadnica, 59 970 K) és Orlócz (Horelica, 13 410 K) községek területét mérnék fel, az összes költség tehát 338 460 korona lenne. A számvevő a későbbi (április 29-i) jelentésében községenként részletezte az összegek biztosításának mikéntjét.

Az alispán Szaniszlófalva és Határújfalu községeknek azt tanácsolta, hogy mivel a felmérés már az évben megkezdődik ott, kérjenek a vármegye valamelyik alapjából kölcsönt. A két

település közvetlenül az alispánhoz nyújtotta be kérvényét, ezért a hivatali ügymenetben ennek nem maradt nyoma és segíteni sem tudtak a pénz előteremtésében. Csak Határújfalu kapott – de a kértnél kevesebb – kölcsönt, ezért kellett 1134 és 570 százalékos pótdadót kivetni.

Berekfaluban (Olešná) már 1913-ban megindult a felmérés, és ezért a földadóra 2207 százalékos pótdadót terveztek. A számvevő az előirányzatról értesülve jelezte, hogy ennek kivetése lehetetlen, és nem is vetették ki, mert a berekfalui úrbéresek e költségek fedezésére rendkívüli fahasználati jogot kértek és kaptak. A falu kénytelen volt rövid lejáratú kölcsönrel fedezni a felmerült költségeket, majd az úrbéri közösségtől kérte a kölcsön kifizetését az eladott fa árából. Hranecz József csacai ügyvéd az úrbéresek elnökeként a fizetést megtagadta, és csak akkor volt hajlandó a felmérés költségeit kifizetni, ha arról a törvényhatóság által jóváhagyott költségvetést bemutatják. A számvevő megjegyezte, „sejtem, hogy mindezeket azért köti ki, hogy ezen törvényhatósági véghatározatot fegyverül használhassa közismert demokratikus és egyéb törekvései szolgálatában a ható-

ságokkal felveendő harchoz”. Hogy a falu a váltókölcsontól megszabaduljon, a számvevő a felmérés költségeit, kamatait és egyéb tartozásokat 3000 százalékos pótdadóként vette fel a pótköltségvetésbe, de előterjesztésében jelezte, hogy ez csak látszólag a falu terhe, mert azt valójában az úrbéri közösség fizeti, az okmány csak könyvelési szempontból szükséges, „nehogy az úrbéresek elnöke a hatóságokkal és a kormányzattal szemben igaztalan fegyver birtokába jusson”.

Turzófalván 1913-ban 50 000 korona, 1914-ben 61 800 korona felmérési költséget (együtt az állami iskola telkének vételárával) egy 120 000 koronás amortizációs kölcsönből fedezték, de „itt az úrbéresek milliós vagyona áll a politikai község segítségére”.

Fenyvesszoros az 1915. évi felmérés költségeit két évre kivetett 1000-1000 százalékos pótdadóval tudta biztosítani, Dombelve három évre elosztva évi 900 százalékos, Sziklaszoros ugyancsak három évre 1000 százalékos pótdadót vetett ki. Ócsad, Orlóc és Csaca községek még nem határoztak a költségekről, de itt sem lehetett más lehetőség, mint a földadóra 800-1500 százalékos pótdadót kivetni.

A számvevő tisztában volt azzal, hogy a vármegye állandó választmánya az adózók teherbírását meghaladó magas pótdadót esetleg el fogja utasítani, és „a közigazgatási bizottság figyelmét fel fogja hívni arra, hogy a felmérés oly mértékben terheli meg a járás lakosságát, amit az elviselni nem tud, s ez esetben a járáson csak államsegély vagy legalább több évre terjedő kamatmentes államkölcsön fog tudni segíteni”.

Szalavszky Gyula Trencsén vármegyei főispán 1914. április 27-én meglátogatta a csacai járást, ahol megütközve értesült arról, hogy az ottani községekre a kataszteri felmérések költségeinek biztosításához jelentős mértékű pótdadót vetettek ki. Schwartner Károly főszolgabíróon keresztül a járási számvevőtől igazoló jelentést kért az összegek nagyságáról és azok biztosításának mikéntjéről, ebből ismerhető meg a községek földadójára kivetett pótdadók fentebb ismertetett mértéke.

1914. április 30-án a főispán a magas pótdadók problémájáról bizalmas hivatalos levelet

írt Tisza István miniszterelnöknek. A Pénzügyminisztérium 1911–1912 között szénkutatási jogot adott Trencsén vármegye csacai és nagybiccsei járásában fekvő községekre, és e jog érvényesítése érdekében határozták el a kataszteri felmérés elvégzését 1913–1918 során. A munkát meg is kezdték Turzófalván, „hol a községre 111 800 korona teher hárult oly időben, midőn hosszú lejáratú kölcsön egyáltalán nem, rövid lejáratú kölcsön pedig csak uzorakamat mellett volt kapható, ami a vármegye ama legnagyobb községének lakosságát hosszú időre helyrehozhatlanul elkeserítette”.

A főispán beszámolt április 27-i látogatásának tapasztalatairól, hogy május 1-jén a munka megkezdődik Határújfalu és Szaniszlófalva községekben, amelyeknek jelentős összegről kell gondoskodniuk, hogy „abból a mérnökök lakásai, bútorai, napszamosai, hátaslovai, faanyaga és egyéb kellékek biztosíttassanak”. Emiatt igen magas pótdadót vetettek ki, Határújfaluban csak azért 570 százalékot, mert a vármegye 4000 korona kölcsönt tudott nyújtani.

„Szaniszlófalvának nem jutván semmi, e községnek lakossága egy évvel a képviselőválasztás előtt és a képviselőválasztás évében arra volna kötelezve, hogy 1134 százalék pótdadót, illetőleg 2268 százalék pótdadót fizessen oly munkálatért, melynek hasznát, értékét felfogni nem képes, és mely valójában csak a pénzügyminiszter úrra sürgős éppen a szénkutatás miatt. Ez lehetetlen állapot. Ha ezt fenntartjuk, illetőleg a községeknek ha nem is nagyon sok, de legalább néhány évre kiterjedő kölcsönt nem nyújtunk, őket ebben a nagy teherben nem segítjük, elveszítjük az odavaló lakosságnak ügyis csak nagy nehezen megszerezni tudott bizalmát – mindenkorra.”

A főispán megemlítette, hogy a falvak terhei ezzel még nem érnek véget, ugyanis van még a hitfelekezeti adó (100 százalék), a megyei pótdadók (25 százalék), az útdadók (10 százalék), „és mindezek tetejébe az az öröm, hogy tenyészapaállatok költségvetése arra kötelezi a lakosságot, hogy minden tehén és üsző után 5-5 koronát fizessen”.

A főispán minderre tekintettel elengedhetetlenül fontosnak tartotta, hogy Sza-

niszlófalunak 8-10 éves, legfeljebb hatszázalékos kamattal terhelt kölcsönt adjon a kincstár, továbbá az ezt követően felmérendő községeket is megfelelően támogassák a kedélyek megnyugtatósa érdekében, „mert úgy, ahogy a dolgok ma állanak, én a következményekért a felelősséget nem vállalhatom. Ennek a szegény népnek oly gondozása, melynek tönkrement a vége, nem képezheti a kormányzat célját”. Szaniszlófalunak 20 000 koronás kölcsönt kért, valamint arra felhatalmazást, hogy a többi községet is megnyugtathassa arról, hogy a kormány törlesztéses kölcsönhöz juttatja azokat. Mondandójának igazolásául a csacai járási számvevő – fentebb ismertetett – jelentését is csatolta.

Tisza István miniszterelnök május 2-án bizalmas magánlevélben kérte Teleszky István pénzügyminisztert a probléma orvoslására, megjegyezve hogy „a kataszteri felmérések költségeinek viselésére nézve nem volt alkalmas közelebbről tapasztalatokat szerezni, miért is igazán megdöbbentő hatással volt reám Szalavszky levele”. Úgy vélte, valami tévedés vagy hiba lehet a dologban, mert „ez rosszabb egy tatárjárásnál, s azt hiszem, fellájtjuk a népet, ha ilyen módon boldogítjuk a kataszteri felmérések előnyeivel”. Arra kérte miniszterét, sürgősen foglalkozzon az üggyel, és az érdelemes intézkedésekig is tájékoztassa őt arról, „hogy körülbelül mit mondhatnék az illetők megnyugtatóására”.

Teleszky május 14-én röviden arról tájékoztatta a miniszterelnököt, hogy „van szerencsém nagybecsű tudomásodra hozni, hogy Szalavszkyval az ügyet rendbe hoztam”. A dolog rendbetételének tartalma részleteiben – talán csak egyelőre – ugyan nem ismert, de a továbbiakban nem lett ebből konfliktus, igaz, hogy a vármegye felmérése sem készült el.

Trencsén vármegyei kataszteri térképek

Az addig elkészült kataszteri térképek másolatait a kataszteri térképtárakban bárki meg-

■ Teleszky János (1868–1939) pénzügyminiszter (1912–1917) (Magyar Nemzeti Múzeum, Történeti Fényképtár)

vásárolhatta, Trencsén vármegye esetében a pozsonyi kataszteri térképtár volt az illetékes.³¹

A magyarországi országos kataszteri felmérés térképtárai – Budapest, Kassa, Pozsony, Temesvár, Zágráb – közül a legjobb állapotban a pozsonyi maradt fenn, ami elsősorban az ott tevékenykedő szakemberek, mint például Gánóczy Sándor és méltó utódai munkájának köszönhető. A térképtár a kassai térképtár anyagával együtt ma a pozsonyi központi geodéziai és térképészeti levéltárban (Ústredný archív geodézie a kartografie) kutatható.³² A térképtárban igen kevés Trencsén vármegyei kataszteri térképet őriznek, ami azt bizonyítja, hogy a felmérési munkálatok valóban olyan vontatottan – vagy éppen sehogyan sem – haladtak, hogy kész térképművek alig készültek. Az eredeti kataszteri térképek gyűjteménye tíz településről őriz térképművet. A legkorábbiak 1874-ben készültek a zsolnai

31 Vö. a PM 47705/1888. (VIII. 17.) rendeletét, amely hirdetményként megjelent a KK, 1. (1892) 7. száma mellékleteként.

32 REISZ T. CSABA: Gánóczy Sándor (1861–1938) emlékezete. *Catastrum*, 2. (2015) 2:38–49.; REISZ T. CSABA: Látogatás a pozsonyi Központi geodéziai és térképészeti levéltárban. *Catastrum*, 2. (2015) 2:61–64.; BELÁK ADRIÁN: Szlovákia kataszteri térképei és iratanyaga a Geodézia és Kartográfia Központi Levéltárban. *Catastrum*, 2. (2015) 3:35–45.

járásban fekvő Bella (Belá, Tr 9), Karasznyán (Krasňany, Tr 136), Trencsénkopár/Liszica (Lysica, Tr 173), Várna (Varín, Tr 363) és Óváralja/Nezbudlucska (Nezbudská Lúčka, Tr 207) községekről, a legutóbbiról 1928-ban új szelvények is készültek (zárójelben a település szlovák neve és a térkép gyűjteményi jelzete). Ezek azok a községek, amelyek miatt Trencsén vármegyét kis részben felmértként határozták meg.³³ Az országban folyó kataszteri felmérési és telekkönyvi betétszerkesztési munkálatok 1915 végén fennálló állapotát bemutató térképen csak ezen települések területét jelölik úgy, hogy „*a részletes felmérés megtörtént, de a felmérési munkálatokat telekkönyvi betétszerkesztésre még rendezni kell*”, tehát nem is készült több térkép, a gyűjtemény teljes.³⁴

A modern nyilvántartás szerint 1900-ban készült Határújfalu (Podvysoká, Tr 252) 1:1440, 1913-ban Berekfalu (Olešná (Tr 219/1), nem azonosított évben Szaniszlófalú (Staškov, Tr 314) 1:2880 léptékű kataszteri térképe (mind a csacai járásban), ezek felmérését tervezték az első világháború éveiben. E települések kataszteri anyagát készítőik között magyar és cseh mérnökök szerepelnek (a dokumentumokban előforduló névalakok szerint): Berekfalut Vermes Mihály, Wiessner Béla, Schmidt Károly, Bogiszich Rezső, Korompay Ferenc (valamennyien a 24. felmérési felügyelőség tisztviselői), Határújfalut Bohuslav Hájek, Jan Císař, Karel Hylmar,

Reimer Karel, Vladimír Straka, Szaniszlófalut pedig A. Pospiech, Th. Schranz, Wankát Václav, B. Wiessner, Knežínek Frant[išek], Seiler Viktor, Szitta Ludovit készítették. Ennek alapján Szaniszlófalut 1918–1919 körül a felmérési felügyelőség tagjai és cseh mérnökök, Határújfalut viszont már 1919 után az új kataszteri szervezet tagjai készítették.³⁵

A báni járásban Bán (Bánovce nad Bebravou, Tr 4) községről 1:2000 léptékű kataszteri térkép készült, időpontja nem ismert, de a lépték alapján világháború utáni időszak terméke; az illavai járásban fekvő Vöröskő (Červený Kameň Tr 373–376) községről 1930-ban készültek kataszteri térképek az 1880. évi korábbi

■ A magyar állam területén az országos kataszteri felmérési és telekkönyvi betétszerkesztési munkálatok állása az 1915. év végén. Részlet, Trencsén vármegye. Sötétbarna színnel Berekfalu, ahol a részletes felmérés megtörtént és a munkálatok a telekkönyvi betétszerkesztésre alkalmasak (az egész térképet l. *Catastrum*, 4. /2017/ 4:32–33.)

33 Ezúton köszönöm Belák Adrián levéltár-igazgató úr szíves segítségét, aki az Ústredný archív geodézie a kartografie (ÚAGK) anyagáról részletes felvilágosítást és szakmai tanácsokat is adott e cikk megjelenése kapcsán. Az ÚAGK honlapján elérhető az eredeti kataszteri térképek (többnyire iratanyaggal együtt) teljes jegyzéke: <https://www.geoportal.sk/files/uagk/povodne-katastralne-mapy-publikovanie.pdf> (2018. júl. 31.).

34 A magyar állam területén az országos kataszteri felmérési és telekkönyvi betétszerkesztési munkálatok állása az 1915. év végén. MNL OL, S 73 Új szerzeményű térképek, No. 16/1. A térkép nyomtatásban is megjelent, provenienciájához l. SCHMIDT ANIKÓ: Antalfy Andor adományozásai. *Catastrum*, 4. (2017) 4:21–35. A térkép: 32–33. Online is elérhető a *Catastrum* honlapján a Térképek/MNL OL menüpont alatt. A települések azonosításához: *Trencsén vármegye földadókataszteri beosztásának átnézeti vázlata, 1912.* HM-HIM Hadtörténeti Térképtár. B IX a 2241. Online: <https://maps.hungaricana.hu/hu/HTTTERkeptar/1622/>

35 Köszönöm Belák Adrián (ÚAGK) igazgató úr segítségét, aki a három település anyagát készítő személyek neveit az előfordulás alakjában megküldte nekem.

térképről, ezért 1:2880 léptékkal, de ez a község nincsen felmértként feltüntetve az 1915. évi, fentebb hivatkozott térképen.

A kataszteri térképek másolatainak gyűjteményében a báni járás Nagyhelvény (Velké Chlievany, Tr 40) községének kataszteri térképe (1881-ből), Berekfalu (Olešná, Tr 219) kataszteri térképe (1913) és a zsolnai járásból Felsőosztorány (Stráňavy, Tr 315) 1935-ben készült, 1:2000 léptékű térképe található.³⁶

Már a kataszteri felmérések kezdetén úgy vélték (vö. az 1870. évi költségvetés indoklásánál idézettek), hogy a tagosítási és birtokrendezési munkálatok eredményeképpen készült térképeket majd felhasználják a kataszteri munkálatokban. Trencsén vármegyében is több, összesen 68 településről készültek ilyen felvételek 1830-tól kezdődően, egészen a világháborúig. Az 1910-es években a tagosítási munkálatok különösen intenzíven zajlottak, erről a *Kataszteri Közlönyben* közzétett tagosítási engedélyek tudósítottak, de sajnos a tagosítási térképekhez kapcsolódó iratok nem maradtak fenn.³⁷

A Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltárában csak Berekfalu kataszteri térképének másolatát (kataszteri oleáta) őrzik.³⁸

A 24. felmérési felügyelőség, 1913–1918

A 24. trencsényi felmérési felügyelőség személyi állományának szakmai életútját a meglévő személyi anyagból (törzslapok és szolgálati minősítések), ennek hiányában elsősorban a hivatalos és szakközlönyökből (*Pénzügyi Közlöny*, *Kataszteri Közlöny*, *Geodéziai Közlöny*, *Budapesti Közlöny*) lehet felvázolni, a *Magyar-*

ország tisztii cím- és névtára adatai csak tájékoztató jellegűek és legfeljebb más adat híján érdemelnek figyelmet (a köteteket használtam, de külön nem hivatkozom, csak ha semmi más adatom nem volt).³⁹

Az alábbiakban az ismert személyes adatok (születés és halál időpontja) mellett a betöltött munkakörök, azok kezdetének időpontja, illetve a szolgálati hely – általában felmérési felügyelőség – szerepel. A *Pénzügyi Közlönyben* a „Kinevezések” és „Áthelyezések”, a *Kataszteri Közlönyben* a „Személyi hírek az országos kataszteri felmérés köréből” vagy „Személyi hírek”, a *Geodéziai Közlönyben* a „Személyi hírek az »Az Állami földmérés« köréből” vagy „A m. kir. Állami Földmérés közleményei”, a *Budapesti Közlönyben* a „Hivatalos rész” címek alatt jelentek meg a személyzeti hírek. Ezeket a címeket a lábjegyzetekben nem adom közre, csak a pontos helyet adom meg. Az adatoknál alkalmazott rövidítések: *fel.* = felmérési, *ff.* = felmérési felügyelőség; *id.* = ideiglenes, *kat.* = kataszteri. Zárójelben a munkakörbe lépés időpontja és az – új – szolgálati hely, általában felmérési felügyelőség.⁴⁰ A személyek a rangsor szerint követik egymást.

Herr Rezső (Holics, 1886. dec. 21. – ?): a pozsonyi főreáliskolában érettségizett, *id.* műszaki díjnok (1886:5. *ff.*), *fel.* növendék (1889), mérnökegéd (1891), önállóan működő mérnökegéd (1894), mérnök (1896), e minőségében 1900-tól az Állami Nyomdánál, majd ugyanitt főtiszt, *kat.* főmérnök (1907:6. *ff.*), felügyelőségi vezető (1913:24. *ff.*), felmérési felügyelő (1913), 1919–1922 között műszaki főtanácsos, felmérési felügyelő (9. *ff.*). 1922 után életrajzi adat nincs

36 Vö. ÚAGK, a kataszteri térképek másolatai (iratanyag nélkül): <https://www.geoportal.sk/files/uagk/kopie-katastralnych-map.pdf>, a nyomtatott kataszteri térképek (iratok nélkül): <https://www.geoportal.sk/files/uagk/odtlacky-publikovanie.pdf>.

37 A tagosítási térképek jegyzéke az ÚAGK honlapján: <https://www.geoportal.sk/files/uagk/komasacne-mapy.pdf>.

38 MNL OL, S 76 Kataszteri oleáták, No. 180/1–19. Berekfalu I. és II. rész trencsénvármegyei kisközség kataszteri térképének másolata az 1913. évi részletes felmérés szerint.

39 MNL OL, S 92 No. 25/1–9. Országos kataszteri felmérés – alkalmazottak törzslapjai. Régi szolgálati és minősítési táblázatok (= No. 25/1–9.); illetve No. 26/1–2. Országos kataszteri felmérés – alkalmazottak törzslapjai. Az állami földmérés törzskönyvi lapjai, 1925–1936. (= No. 26/1–2.). Az MTCN kötetiben a kataszteri felmérés személyzetének 1873–1918 közötti adatait l. a K 105 886. azonosítószámú OTKA-projekt eredményei között a *Catastrum* honlapján (www.catastrum.hu): Adatbank/Szervezet/Kataszteri személyzet menüpont. A közlönyök az Arcanum Digitális Tudománytár (adtplus.arcanum.hu) adatbázisában elérhetők.

40 A prozopográfiai forrásokra l. a 18. lábjegyzetben említett cikkeimet.

róla. Mivel ő volt a hivatal vezetője, a katonai szolgálat alól 1915 óta felmentették.⁴¹

Vermes (Weisz) Mihály (Szered, 1875. aug. 15. – Szombathely, 1927. jan. 21.): a nagyszombati gimnáziumban érettségizett, id. felm. díjnok (1894:2. ff., 1897:11. ff.), id., majd véglegesített felm. növendék (1898, 1900), önállóan működő mérnöksegéd (1901), mérnök (1906), kat. mérnök (1910, 1913:24. ff.), műszaki tanácsos (1919:15. ff.), 1926-tól beteg. Nevét 1900-ban magyarosította. 1915–1917 között hadi szolgálatot teljesített.⁴²

Sándor (Skala) Vince (Zágráb, 1872. febr. 7. – Győr, 1937): 1891-ben a szombathelyi gimnáziumban érettségizett, id. felm. díjnok (1896:7. ff.), id. felm. növendék (1898, 1901:2. ff.), mérnöksegéd (1901), önállóan működő mérnöksegéd (1901, 1905:16. ff.), mérnök (1906, 1913:24. ff.), műszaki főtanácsos 1919-től (18. ff.). 1914-től hadi szolgálatban, de rossz szeme miatt leszerelték, rokkantnak minősítették. 1933-ban magyarosította a nevét.⁴³

Horváth Elek (1882 – ?): id. felm. díjnok (1901:11. ff.): id. felm. növendék (1904), kat. mérnöksegéd (1907), kat. mérnök (1909:2. ff., 1913:24. ff., 5./6. ff.). Hadi szolgálatot teljesített, 1915-ben orosz hadifogságba esett.⁴⁴

Herendi Gyula (1875 – ?): id. felm. díjnok (1905 előtt): id. felm. növendék (1905:7. ff., 1906:1. ff.), mérnöksegéd (1907), mérnök (1911, 1913:24. ff., 1914:9. ff.), főmérnök, műszaki tanácsos (1927), 1942-ben nyugdíjazták. Hadi szolgálatot teljesített, 1916-ban népfelkérésre kötelezett polgári mérnökké nevezték ki,

és a háborúban teljesített kitűnő szolgálataért 1917-ben elnyerte az uralkodótól a koronás arany érdemkeresztet a vitézségi érem szalagján. 1918-ban népfelkelő műszaki tisztviselővé nevezték ki.⁴⁵

Bischof Márton (1882–1914. szept. 14.): díjnok (1903:3. ff.); felm. növendék (1905:4. ff.), mérnöksegéd (1908:4. ff., 1909:17. ff.), mérnök (1911:17. ff., 1914:24. ff.), 31 éves korában, 1914. szeptember 14-én Szandomierz városánál elesett a trencsényi 15. népfelkelő ezred hadnagyaként.⁴⁶

Varga József (1883 – ?): id. felm. díjnok (1903:9. ff.), id. felm. növendék (1905), mérnöksegéd (1907), mérnök (1911, 1913:24. ff., 1914:10. ff.), főmérnök, műszaki tanácsos (1927), műszaki főtanácsos cím és jelleg (1937).⁴⁷

Hankovszky József (Kecskemét, 1880. febr. 10. – 1933): a kecskeméti főreáliskolában érettségizett 1903-ban, id. felm. díjnok (1903:12. ff.) id. felm. növendék (1905), mérnöksegéd (1907:19. ff.), önállóan működő mérnöksegéd (1908), mérnök (1911, 1913:24. ff.), főmérnök (1919:9. ff., 1925:22. ff.), műszaki tanácsos (1927). 1914–1918 között hadi szolgálatot teljesített.⁴⁸

Verbóczy (Weisz) Gyula (Besztercebánya, 1881. júl. 5. – Budapest, 1932. febr. 26.): id. felm. díjnok (1904:5. ff.), id. felm. növendék (1906, Besztercei erdőigazgatóság), mérnöksegéd (1907), önállóan működő mérnöksegéd (1909:18. ff.), mérnök (1912, 1913:24. ff.). Nevét 1899-ben édesapja magyarosította, 1914–1918 között hadi szolgálatban volt.⁴⁹ A világháborút követően nem maradt a kataszteri szolgálatban, halálakor magánhivatalnok volt.

41 MNL OL, S 92 No. 25/3. 322. Katonai szolgálat alóli felmentésére: MNL OL, K 255 1916-88-2849. (15010/1915).

42 MNL OL, S 92 No. 25/8. 213., No. 26/1. 676.

43 MNL OL, S 92 No. 25/9. 197., No. 26/2. 32. Katonai szolgálatra alkalmatlanságára: MNL OL, K 255 1916-88-8406. (5179/1916).

44 A „Kataszteri Közlöny” zsebnaptára kataszteri mérnökök számára az 1904. évre. Szerk.: GÁNÓCZY SÁNDOR. Bp., 1904. (= Zsebnaptár, 1904) 41.; KK, 10. (1901) 9:197. (szept. 16.); PK, 31. (1904) 2:39. (jan. 20.); PK, 34. (1907) 9:217. (ápr. 20.); PK, 36. (1909) 8:220. (márc. 1.); PK, 40. (1913) 5:207. (febr. 20.), Uo., 27:1215. (nov. 1.). Hadifogságba jutottak. KK, 24. (1915) 5–6:116. (máj.), Uo. 7–8:150.; Geodéziai Közlöny (= GK), 18. (1942) 3:131.

45 Zsebnaptár, 1904. 43.; PK, 32. (1905) 2:42. (jan. 10.); PK, 33. (1906) 5:125. (febr. 20.); PK, 34. (1907) 11:263. (máj. 20.); PK, 36. (1909) 23:1246. (szept. 1.); PK, 40. (1913) 5:207. (febr. 20.); PK, 41. (1914) 6:148. (márc. 1.); GK, 3. (1927) 7–10:152.; Katonai kinevezések. KK, 25. (1916) 7–8:129.; Katonai kitüntetések. KK, 26. (1917) 7–8:189.; Katonai kinevezések. KK, 27. (1918) 5–6:93.

46 KK, 12. (1903) 1:19. (jan.); Ua. KK, 14. (1905) 1:25. (jan.); Budapesti Közlöny (= BK), 45. (1911) 166:1. (júl. 22.); Személyes ügyek. Rendeleti Közlöny, 41. (1914) 7:58. (febr. 14.); A királyért és hazáért hősi halált haltak. KK, 24. (1915) 1–2:46. (jan.).

47 Zsebnaptár, 1904. 43.; KK, 12. (1903) 4:102. (ápr.); PK, 32. (1905) 2:42. (jan. 10.); PK, 34. (1907) 11:263. (máj. 20.); PK, 38. (1911) 20:678. (aug. 1.); PK, 41. (1914) 6:148. (márc. 1.); GK, 3. (1927) 11–12:190.; GK, 13. (1937) 5–8:118.

48 MNL OL, S 92 No. 25/9. 66., No. 26/2. 417. Gyászjelentése: PaNDEA.

49 MNL OL, S 92 No. 25/8. 209.

Korompay Ferenc (Betlér, 1882. dec. 2. – ?): id. felm. díjnok (1903:5. ff.), id. felm. növendék (1905), mérnöksegéd (1908, 1912:12. ff.), mérnök (1912, 1913:24. ff.), mint menekült 1919. április 19-én jelentkezett, a 12. ff-nél alkalmazták, még 1923-ban is minősítették. 1914–1917 között hadi szolgálatot teljesített.⁵⁰

Wieszner Béla (Kapnikbánya, 1887. aug. 28. – 1933): id. felm. díjnok (1904:4. ff.), id. felm. növendék (1907), mérnöksegéd (1908, 1912:17. ff.), mérnök (1913, 1913:24. ff.), 1921-től mint menekült tisztviselőt a 9. ff-hez osztották be, főmérnök (1924). 1914-től hadi szolgálatot teljesített, 1915-től népfelkelő, 1916-tól Szimbirszkben hadifogoly.⁵¹

Szitta Lajos (Szeptencújfalu, 1880. jún. 22. – ?): id. felm. díjnok (1905:10. ff.) id. felm. növendék (1907:6. ff.), mérnöksegéd (1908), önállóan működő mérnöksegéd (1909), mérnök (1913, 1914:24. ff.), 1914–1918 között hadi szolgálatot teljesített, 1919. március 10-én jelentkezett szolgálatra a 9. ff-n.⁵²

Varrók László (Eger, 1888. aug. 20. – ?): id. felm. díjnok (1906:3. ff.), id. felm. növendék (1907), mérnöksegéd (1911, 1913:24. ff.), mérnök (1915), 1921-ben a trencsényi mérnököt menekültként helyezték el a 3. ff-nél. Katonai szolgálatra szívbjaja miatt alkalmatlan volt.⁵³

Bogisich Rezső (Huszt, 1880. dec. 21. – Budapest, 1947. szept. 22.): id. felm. díjnok

(1907:18. ff.), id. felm. növendék (1907, 1910:19. ff.), kat. mérnöksegéd (1910, 1913:24. ff.), mérnök (1915). 1921-ben a trencsényi mérnököt menekültként helyezték el a 15. ff-nél, főmérnök (1926), műszaki tanácsos (1934).⁵⁴

Peterdy (Pfrogner) Artúr (Arad, 1881 – ?): id. felm. díjnok (1907:12. ff.), id. felm. növendék (1908, 1910:18. ff.), felm. gyakornok (1910?), kat. mérnöksegéd (1911, 1913:24. ff., 9. ff.), kat. mérnök (1915, 1918:19. ff.), főmérnök (1926), műszaki tanácsos (cím és jelleg: 1934, 1935), felmérési felügyelőség főnöke (1939:1. ff.), miniszteri tanácsos (1942). Hadi szolgálatot teljesített, amiért 1917-ben a vaskereszt 2. osztályát nyerte el. Nevét kiskorú gyermekével együtt 1924-ben magyarosította, 1924-től vitéz.⁵⁵

Gunne Vilmos (Szentágota, 1881. aug. 15. – ?): id. felm. díjnok (1906:1. ff.), id. felm. növendék (1907, 1911:8. ff.), felm. gyakornok (1911), mérnöksegéd (1911, 1913:24. ff., 1914:8. ff.).⁵⁶

Schmidt Károly (Szeged?, 1882 – ?): id. felm. díjnok (1907 előtt), felm. növendék (1907:3. ff.), mérnöksegéd (1913, 1914:24. ff.), mérnök (1915, 1918:besztercei erdőigazgatóság, 1918:24. ff.).⁵⁷

Tolmácsy Márton (1885 – ?): id. felm. díjnok (1905), id. felm. növendék (1908:10. ff., 1910:16. ff.), mérnöksegéd (1911, 1914:24. ff.), mérnök (1916), 1922-ben menekültként a 19. felmérési felügyelőségénél helyezték el.⁵⁸

László István: id. felmérési díjnok (1907:6. ff.),

50 MNL OL, S 92 No. 25/4. 387.

51 MNL OL, S 92 No. 25/9. 314., No. 26/2. 194.

52 MNL OL, S 92 No. 25/7. 498.

53 KK, 15. (1906) 7:183. (júl.); PK, 34. (1907) 11:263. (máj. 20.); PK, 40. (1913) 5:207.; PK, 42. (1915) 13:457. (ápr. 20.); Menekültek elhelyezése. PK, 48. (1921) 35:3161. (dec. 30.). Katonai szolgálat alóli mentesítésére (személyi adatokkal): MNL OL, K 255 1918-88-9306. (24. ff. jelentése). Születési adata Fejér Máriával 1923. okt. 15-én Egerben kötött házasságának anyakönyvi bejegyzéséből ismert (www.familysearch.org).

54 L. <http://familytrees.genopro.com/bogistad/Bogisich-RudolfErno-ind00011.htm>. KK, 16. (1907) 5:269. (nov.); PK, 34. (1907) 25:912. (nov. 10.); PK, 37. (1910) 5:262. (febr. 20.); PK, 37. (1910) 22:675. (szept. 10.); PK, 40. (1913) 5:207. (febr. 20.); PK, 42. (1915) 13:457. (ápr. 20.); Menekültek elhelyezése. PK, 49. (1922) 1:42. (jan. 10.); GK, 2. (1926) 1–3:43.; GK, 10. (1934) 9–10:164.

55 KK, 16. (1907) 7:174. (júl.); PK, 35. (1908) 7:343. (márc. 10.); PK, 37. (1910) 31:911. (dec. 10.); PK, 38. (1911) 27:852. (nov. 1.); PK, 40. (1913) 27:1215. (nov. 1.); PK, 42. (1915) 13:457. (ápr. 20.); PK, 45. (1918) 34:1396. (dec. 24.); BK, 51. (1917) 6: (jan. 9.); BK, 58. (1924) 125:1. (jún. 18.); *Építő Ipar – Építő Művészet*, 50. (1926) 5–6:29. (febr. 1.); BH, 54. (1932) 170:mell. 2. (júl. 29.); Személyi hírek. *Geodéziai Közöny*, 18. (1942) 3:130.

56 MNL OL, S 92 No. 25/3. 179.

57 PK, 34. (1907) 11:263. (máj. 20.); KK, 24. (1915) 9–10:181–182. (szept.); PK, 45. (1918) 4:166. (febr. 20.); PK, 45. (1918) 28:1121. (okt. 25.).

58 Az országos kataszteri felmérés tisztviselőinek rangsorozati névjegyzéke és szolgálati beosztása. Érvényes 1906. május hó 1-től. Bp., 1906.; PK, 35. (1908) 7:343. (márc. 10.); KK, 16. (1907) 4:125. (ápr.); PK, 38. (1911) 27:852. (nov. 1.); PK, 40. (1913) 5:207. (febr. 20.); PK, 43. (1916) 23:567. (aug. 12.); Menekültek elhelyezése. PK, 49. (1922) 1:42. (jan. 10.). Katonai szolgálat alóli felmentésére (személyi adatokkal): MNL OL, K 255 1916-88-8406. (5179/1916).

id. felm. növendék (1908), mérnöksegéd (1911, 1914:24. ff.), mérnök (1916). Hadi szolgálatot teljesített, 1915-ben orosz hadifogságba esett.⁵⁹

Kovács István (dr. 1915-től; Debrecen, 1888 – ?): id. felmérési díjnok (1906:5. ff.), felm. növendék (1908), mérnöksegéd (1912, 1914:6. ff., 24. ff.), kat. mérnök (1916). 1917-ben pénzügyi fogalmazó a trencsényi pénzügyigazgatóságnál. A katonai szolgálat alól – hivataltársai ezirányú távolléte miatt – a kataszteri felügye-
lőségénél és a pénzügyigazgatóságnál is felmentették.⁶⁰

Papp Gyula: id. felm. díjnok, id. felm. növendék (1909:12. ff., 1912:16. ff.), mérnöksegéd (1913, 1914:24. ff.), mérnök (1917), műszaki tanácsos (cím és jelleg, 1933, 1936), 11. földmérési felügyelőség mb. vezetője (1936).⁶¹

Trnić István: id. felm. díjnok (1908:11. ff.), felm. gyakornok (1913, 24. ff.), mérnöksegéd (1914).⁶²

Reskovics Béla (Debrecen, 1888. ápr. 21. – ?): id. felm. díjnok (1908:3. ff.), id. felm. gyakornok (1911:12. ff., 1913:24. ff., 1913:3. ff.), mérnöksegéd, mérnök, főmérnök (1927). Hadi szolgálatot teljesített a világháborúban, 1. osztályú vitézségi érmet kapott.⁶³

Rezsnyák Ferenc: id. felmérési díjnok, felm. gyakornok (1911:8. ff., 1912:1. ff., 1913:24. ff.), mérnöksegéd (1915), mérnök (1921:11. ff.).⁶⁴

Klós János (Gyertyános, 1883. jan. 4. – ?): id. felm. díjnok (1909:9. ff.), id. felm. gyakornok (1911, 1913:24. ff.), mérnöksegéd (1915).⁶⁵

Jureschkó Lajos (Pozsony, 1889. okt. 10. – ?): id. felm. díjnok (1908:3. ff.), id. felm. gyakornok (1911, 1913:24. ff.), mérnöksegéd (1915). 1914–1917 között hadi szolgálatot teljesített, 1915-ben megsebesült.⁶⁶

Békési Lóránd: id. felm. díjnok (1911 előtt), id. felm. gyakornok (1911:12. ff., 24. ff.), mérnöksegéd (1916).⁶⁷

Varga Elemér (Munkács, 1889. júl. 21. – 1929): id. felm. díjnok (1909:12. ff.), id. felm. gyakornok (1911, 1913:24. ff.), kat. mérnöksegéd (1916), segédmérnök (1919:10. ff.). 1914–1918 között hadi szolgálatot teljesített.⁶⁸

Hidegkövy István: id. felm. díjnok (1910:15. ff.), id. felm. gyakornok (1911, 1914:24. ff.; 1915:15. ff.), mérnöksegéd (1918), mérnök, főmérnök (cím, 1934, 1935).⁶⁹

Kvisz Ernő (Eger, 1891. febr. 24. – ?): id. felm. díjnok (1910:9. ff.), id. felm. gyakornok (1912, 1913:24. ff.). 1915–1917 között hadi szolgálatot teljesített, megsebesült, két évig kórházban volt, 1918-ban felmentették.⁷⁰

Juhász Róbert: id. felm. díjnok (1911:9. ff.), id. felm. gyakornok (1912, 1913:24. ff.), mérnöksegéd (1919). Hadi szolgálatot teljesített, 1915-ben megsebesült.⁷¹

59 *KK*, 16. (1907) 5:142. (máj.); *PK*, 35. (1908) 7:343. (márc. 10.); *PK*, 48. (1911) 27:852. (nov. 1.); *PK*, 41. (1914) 6:149. (márc. 1.); A hadbavonult felmérési tisztviselők. *KK*, 24. (1915) 7–8:150. (júl.); *PK*, 43. (1916) 23:567. (aug. 12.).

60 *KK*, 15. (1906) 12:310. (dec.); *PK*, 35. (1908) 7:343. (márc. 10.); *PK*, 39. (1912) 17:457. (jún. 20.); *PK*, 43. (1916) 23:567. (aug. 12.); *KK*, 26. (1917) 11–12:213. (nov.). Katonai szolgálat alóli felmentésére: MNL OL, K 255 1916-88-8406. (5179/1916); 1918-88-1384., 1918-88-9306. (24. ff. jelentése, személyi adatokkal).

61 *PK*, 36. (1909) 23:1246. (szept. 1.); *PK*, 39. (1912) 4:64. (febr. 1.); *PK*, 44. (1917) 29:927. (okt. 20.); *GK*, 2. (1926) 1–3:43.; *GK*, 9. (1933) 8–10:162.; *GK*, 12. (1936) 5–8:128–129.

62 *KK*, 17. (1908) 6:141. (jún.); *PK*, 40. (1913) 5:207. (febr. 20.); *PK*, 41. (1914) 7:163. (márc. 20.). Katonai szolgálat alóli felmentésére: MNL OL, K 255 1916-88-8406. (5179/1916).

63 *KK*, 17. (1908) 7:157. (júl.); *PK*, 38. (1911) 27:852. (nov. 1.); *PK*, 40. (1913) 5:206. (febr. 20.); *Uo.* 26:1203. (okt. 10.); *BK*, 61. (1927) 113:1. (máj. 19.); *GK*, 3. (1927) 7–10:152.; *BK*, 52. (1918) 25:6. (jan. 30.). Áthelyezések és áttételek. *Honvédségi Közlemény*, (1944) 11:256. (márc. 14.). 64 *PK*, 38. (1911) 27:852. (nov. 1.); *PK*, 40. (1913) 5:207. (febr. 20.); *PK*, 42. (1915) 13:457. (ápr. 20.); *PK*, 48. (1921) 28:2514. (okt. 1.); Menekültek elhelyezése. *PK*, 49. (1922) 1:43. (jan. 10.).

65 MNL OL, S 92 No. 25/4. 346.

66 *KK*, 17. (1908) 10:220. (okt.); *PK*, 38. (1911) 27:853. (nov. 1.); *KK*, 22. (1913) 2:96. (febr.); *PK*, 42. (1915) 13:458. (ápr. 20.); A hadbavonult felmérési tisztviselők. *KK*, 24. (1915) 7–8:150. (júl.).

67 *PK*, 38. (1911) 27:853. (nov. 1.); *PK*, 40. (1913) 5:208. (febr. 20.); *PK*, 43. (1916) 23:567. (aug. 12.).

68 MNL OL, S 92 No. 25/8. 148., 153.

69 *KK*, 19. (1910) 8:189. (aug.); *PK*, 38. (1911) 27:853. (nov. 1.); *PK*, 40. (1913) 5:208. (febr. 20.); *KK*, 27. (1918) 5–6:92. (máj.); *BK*, 68. (1934) 170:4. (júl. 29.); *BK*, 69. (1935) 153:6. (júl. 9.).

70 MNL OL, S 92 No. 25/4. 582. Katonai szolgálat alóli felmentésére: MNL OL, K 255 1918-88-6257., K 255, 1918-88-9306. (24. ff. jelentése, személyi adatokkal).

71 *KK*, 20. (1911) 3:142. (márc.); *PK*, 39. (1912) 12:312. *PK*, 40. (1913) 5:208. (febr. 20.); A hadbavonult felmérési tisztviselők. *KK*, 24. (1915) 7–8:150. (júl.); *PK*, 46. (1919) 3:121. (jan. 5.).

Merkl Gyula (Győr, 1891. ápr. 27. –1970): műszaki díjnok (9. ff.), felm. gyakornok (1912, 1913:24. ff., 1919:12. ff.), mérnöksegéd (1919, 1922:11. ff.), mérnök (1926), főmérnök (1937), műszaki tanácsos (1943). 1913 októberétől önkéntes, majd hadi szolgálatot teljesített, de ötszöri megsebesülése után 1915 végétől szabadságolták és a katonai szolgálat alól felmentették. 1918-ban a Zemplén vármegyei Dereglyő községben a földmérési osztályhoz osztották be, és e munkája miatt ismételt behívásához Herr Rezső felügyelő nem járult hozzá.⁷²

Wagner Imre (Körmöcbánya, 1890. jún. 25. – ?): 1911–1913 között bányamérnök hallgató, id. műszaki díjnok (1913:15. ff.), id. felm. gyakornok (1913:24. ff., 1914:18. ff.). Katonai szolgálatra alkalmatlan volt, 1914 végén lemondott az állásáról.⁷³

Terescsényi György (Szeged, 1890. okt. 2. – Szombathely, 1965. szept. 17.): id. műszaki díjnok (15. ff.), id. felm. gyakornok (1913:24. ff., 1919:10. ff.). 1915-ben már hadi szolgálatot teljesített. Később író, költő, könyvtáros.⁷⁴

Szepessy Ferenc: id. felm. gyakornok (1913:24. ff.), mérnöksegéd (1921:19. ff.), 1947-ben az állami földmérés 12. felügyelőségén műszaki főtanácsos.⁷⁵

Mester Károly: id. felm. gyakornok (1913:24. ff.), 1915-ben már hadi szolgálatot teljesített.⁷⁶

Pospiech Ernő (Csejte, 1887 – ?): id. felm. díjnok (1908), id. felm. gyakornok (1911:5. ff.; 1914:24. ff.), mérnöksegéd (1915, 1922:3. ff.), mérnök (1923), főmérnök (1929), 1935-ben még ugyanott (3. ff.) dolgozott. Fél szemére vak volt, ezért többszöri sorozás után végül fegyveres szolgálatra alkalmatlanná nyilvánították.⁷⁷

Rádi Károly (Matolcs, 1888. febr. 7. – ?): id. felm. díjnok (1909:5. ff.), id. felm. gyakornok (1911, 1914:24. ff.), kat. mérnöksegéd (1915).⁷⁸

Ruff Endre (Nagykároly, 1891. nov. 20. – Budapest, 1928): id. felm. díjnok (1909:6. ff.), id. felm. gyakornok (1911, 1914:24. ff.), kat. segédmérnök (1915), állami segédmérnök (1919:22. ff.), mérnök a határmegállapító bizottságnál (1922–1925), majd a 18. ff-nél. 1914-től hadi szolgálatban, 1916–1917 között orosz hadifogságban volt.⁷⁹

Kubik Rezső (Trencsén, 1888. okt. 5. – ?): id. felm. díjnok (15. ff., 1909:7. ff.), felm. gyakornok (1911:6. ff., 1914:24. ff.), mérnöksegéd (1915, 1915:15. ff.), mérnök (9. ff., 1929:22. ff.), főmérnök (cím és jelleg: 1930, 1932), műszaki tanácsos (cím és jelleg: 1940).⁸⁰

Schranz Tódor (Pozsony, 1889. okt. 23. – ?): id. felm. díjnok (1909:5. ff.), id. felm. gyakornok (1911, 1914:24. ff.), kat. mérnöksegéd (1917). 1914–1917 között hadi szolgálatot teljesített.⁸¹

72 PK, 39. (1912) 12:312. (máj. 1.); PK, 40. (1913) 5:208. (febr. 20.); PK, 45. (1918) 34:1396. (dec. 24.); PK, 46. (1919) 3:123. (jan. 5.); PK, 49. (1922) 1:43. (jan. 10.); GK, 2. (1926) 7–9:145.; GK, 13. (1937) 5–8:118.; GK, 19. (1943) 1:48. TÓTH ISTVÁN: Merkl Gyula (1891–1970). *Geodézia és Kartográfia*, 22. (1970) 6:459. Katonai szolgálat alóli mentesítésére: MNL OL, K 255 1918-88-7726. (pontos születési adatokkal).

73 PK, 40. (1913) 23:1088. (szept. 10.); KK, 23. (1914) 10:296. (okt.); KK, 23. (1914) 11:319. (nov.).

74 MNL OL, S 92 No. 25/8. 18. PK, 40. (1913) 23:1088. (szept. 10.); PK, 46. (1919) 7:286. (márc. 15.); A hadbavonult felmérési tisztviselők. KK, 24. (1915) 7–8:150. (júl.). L. a róla szóló Wikipédia-szócikket.

75 PK, 40. (1913) 23:1088. (szept. 10.); PK, 48. (1921) 28:2514. (okt. 1.); Menekültek elhelyezése. PK, 49. (1922) 1:42. (jan. 5.). Az Állami Földmérés szolgálati beosztása. GK, 23. (1947) 1:38.

76 PK, 40. (1913) 23:1088. (szept. 10.).

77 PK, 38. (1911) 27:852. (nov. 1.); PK, 41. (1914) 6:149. (márc. 1.); PK, 42. (1915) 13:457. (ápr. 20.); PK, 48. (1921) 35:3161. (dec. 30.); BK, 57. (1923) 160:6. (júl. 18.); GK, 5. (1929) 11–12:200. Katonai szolgálat alóli felmentésére: MNL OL, K 255 1916-88-8406. (5179/1916); 1918-88-9306. (24. ff. jelentése, személyi adatokkal).

78 KK, 18. (1909) 4:128. (ápr.); PK, 38. (1911) 27:852. (nov. 1.); PK, 41. (1914) 6:149. (márc. 1.); PK, 42. (1915) 13:458. (ápr. 20.).

79 MNL OL, S 92 No. 25/6. 326., No. 26/1. 548.

80 KK, 18. (1909) 2:68. (febr.); PK, 38. (1911) 27:852. (nov. 1.); PK, 41. (1914) 6:149. (márc. 1.); PK, 42. (1915) 13:458. (ápr. 20.); PK, 42. (1915) 36:1198. (nov. 10.); GK, 5. (1929) 8–10:162.; BK, 64. (1930) 173:1. (júl. 31.); BK, 66. (1932) 157:1. (júl. 14.); BK, 74. (1940) 4:7. (jan. 6.). Katonai szolgálat alóli felmentéséhez: MNL OL, K 255 1918-88-9306.

81 MNL OL, S 92 No. 25/7. 61. PK, 38. (1911) 27:853. (nov. 1.); PK, 41. (1914) 6:149. (márc. 1.); PK, 41. (1914) 6:149. (márc. 1.); PK, 44. (1917) 29:927. (okt. 20.). Felmérési gyakornokként házasodott meg Szombathelyen, 1915. január 13-án, az anyakönyvvezető a trencsényi anyakönyvvezető felhatalmazásával működött közre. (<https://www.familysearch.org/ark:/61903/3:1:33SQ-GR2B-97MT?i=78&cc=1452460>).